

DMITRY SEMENIK

Cum
să trecem
cu folos
prin boală

Traducere din limba rusă de
Monahia Mina

editura
Σοφία

București

Cuprins

Cuvânt înainte..... 7

I. Oameni care s-au împăcat cu boala

1. Smerenia aduce pace în suflet
(Alexandru Stronin)13
2. Cu boala se poate și trebuie să te lupți
(Alexandru Bocearov).....27
3. Boala letală te învață să trăiești
(Vladimir Gurbolikov, jurnalist)36

II. Rostul și cauza bolii

4. Boala – începutul vieții adevărate
(Elena Orestova, psiholog)51
5. Boala ca posibilitate de creștere duhovnicească
(Mihail Hasminski, psiholog).....62
6. Boala – prilej pentru a te gândi la veșnicie
(Igor Gagarin, protoiereu)77
7. Boala – cale de a deveni mai bun
(Vitalii Bepalko, preot)86

III. Cum putem ușura răbdarea suferințelor prin mijloace duhovnicești

8. Suferința scoate la iveală ceea ce este autentic în om
 (Igor Gagarin, protoiereu)105
9. Faptele bune înving deprimarea
 (Vitalii Bespalko, preot)116
10. Chiar și omul bolnav trebuie să fie fericit
 (Alexei Potokin, protoiereu)127
11. Influența iertării asupra stării bolnavului
 (Mihail Hasminski, psiholog)147
12. Boala ca nevoie mântuitoare
 (Sfântul Ierarh Teofan Zăvorâtul)162

IV. Cum să primim vindecarea de la Dumnezeu

13. Dumnezeu întotdeauna ne aude
 (Vladimir Gurbolikov, jurnalist)187
14. Ca să ne vindecăm, trebuie să ne schimbăm
 (Iuri Ponomarev, medic)202
15. Vindecarea este posibilă, dacă este de folos sufletului
 omului (Iuri Gagarin, protoiereu)238
16. Minunea vindecării are nevoie de pocăință și credință
 (Vitalii Bespalko, preot)253
17. În primul rând, să fim cinstiți cu Dumnezeu
 (Alexii Potokin, preot)272

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
 Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
 031216, București
 Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
 e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
 str. Bibescu Vodă nr. 19,
 040151, București, sector 4
 (lângă Facultatea de Teologie)
 tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Smerenia aduce pace în suflet

ALEXANDRU STRONIN

Mulți sunt cei care au aflat sensul suferinței ce le-a fost dat să o trăiască și care s-au împăcat cu ea, dar nu în mod fatalist, ci, ceea ce poate părea omului obișnuit un lucru cu neputință de crezut sau, în orice caz, vrednic de mare uimire, au aflat chiar bucuria pe care această suferință a adus-o în viața lor, pentru că au înțeles lucruri pe care căutaseră toată viața să le deslușească, adesea făcând aceasta chiar fără să-și dea seama. Altfel spus, mulți sunt cei care au aflat sensul, „rostul acestei vieți” pe care îl „vânaseră” în fel și chip, dar, în orice caz, nereușit, de-a lungul mai lungii sau mai scurtei lor vieți. Ne stau înaintea acum câteva mărturii ale unora dintre acești oameni de lângă noi.

– Ce se petrece în sufletul omului care are brusc de înfruntat o nenorocire ca, de pildă, o boală incurabilă? Ce îl împinge pe om să deznădăjduiască, care sunt gândurile care îl trag către această stare, adesea mai rea decât boala însăși?

Respect— Știți cum se spune, pe bună dreptate, că singur omul știe ce este în sufletul lui: el și cu Dumnezeu. Atât. Dar am să vorbesc din propria mea experiență și iată ce voi spune: eu m-am îmbolnăvit după ce devenisem un om credincios, mergeam deja la biserică de cinci ani. Și cu toate acestea lupta s-a prelungit. Și sufletește, și duhovnicește, că sfânt este numai Unul Dumnezeu.

Copilul meu avea pe atunci trei luni. Iar eu îmi doream cu disperare să mai trăiesc alături de el, să nu mă despart de el. Așa încât mi-a venit foarte greu să intru în pielea „omului bolnav”, a „bolnavului incurabil”, căruia medicii nu-i mai dăduseră absolut nici un fel de șansă. Perioada când mi-a fost pus diagnosticul a coincis cu Postul Mare, iar în biserică la care merg eu este acest obicei (ca peste tot în Biserica Rusă, de altfel – *n.tr.*) de a se săvârși în acest răstimp al Postului Taina Sfântului Maslu. M-am dus la Sfântul Maslu și am fost uns cu untdelemn sfințit, iar aceasta a însemnat o totală schimbare a stării mele lăuntrice. Pentru întâia oară în viață am simțit atunci uriașa putere a acestei Taine cu adevărat dumnezeiești. Căci, vedeți dumneavoastră, gândurile mele de până la momentul când m-au chemat părinții la Sfântul Maslu nu fuseseră deloc dintre cele mai luminoase...

– *Se vede că oamenii reacționează diferit la un asemenea diagnostic, la schimbarea „totală a vieții”, a felului în care au trăit până atunci, la amenințarea morții. Se întâmplă ca unii dintre noi să cadă cu totul în deznădejde, alții mai puțin, dar sunt și alții care nu cad deloc. Cum este influențat acest fapt de trăsăturile specifice ale personalității omului și de viziunea lui asupra lu-*

mii? Care a fost pentru dumneavoastră calea înțelegerii bolii, a împăcării cu ea?

– Cu mila Domnului, El m-a păzit până acum și de deznădejde, și de gândurile de sinucidere. Dar am și văzut pe parcursul întregii acestei perioade, în care am stat adevsea de vorbă cu oameni aflați în aceeași situație de viață ca și mine, că ei prețuiesc cu mult mai mult – și aș îndrăzni să spun mai adevărat – viața; s-a ivit înlăuntrul meu, pur și simplu, această simțire a faptului că ei trăiesc mult mai adânc viața decât oamenii sănătoși. Am avut doi prieteni, oameni perfect sănătoși, fizic vorbind, care au ales să se despartă în mod voit de viață: s-au sinucis. Și nu am să vă ascund faptul că acest lucru niciodată nu a încetat să mă tulbure, nu m-am împăcat niciodată cu cele petrecute. Aceasta s-a întâmplat acum câțiva ani, pe când eu mă aflam deja pe drumul luptei cu propria mea boală; și rămâne pentru mine ceva cu totul de neînțeles: aici oamenii se luptă din răsuputeri să trăiască, iar acolo oamenii nu prețuiesc acest dar dumnezeiesc, ci renunță atât de ușor și pur și simplu își iau viața...

Pe omul care tocmai a aflat de diagnosticul înfiorător pe care îl are nu-l ajută nici un fel de cuvinte stereotipe, de șabloane. Și nici măcar un sfat atât de simplu, elementar ai zice – trebuie să mergi la biserică –, nici acesta de multe ori nu funcționează, pentru că în clipa aceea omul este cu totul închis în sine, nu vede absolut nimic în jur, în afară de propriul său diagnostic și lucrurile care țin de el.

Nu doar că se răzvrătește, dar, ceea ce e cel mai rău, își îngrădește diagnosticul cu fel de fel de presupuneri sumbre. Eu socotesc – din ceea ce eu însumi am trăit și din ce-

Respece ce am văzut și la alții în jurul meu în toți acești ani – că este nevoie neapărat să lași pe cineva să-ți fie alături. Să-i împărtășești situația unui om apropiat, iar acesta, firește, nu e deloc cazul să-și exprime emoțiile negative. Acesta este primul pas în încercarea susținută de a se feri de toate gândurile înfricoșătoare care dau năvală. Și, firește, trebuie numaidecât să te rogi.

Sufletul începe să se tulbure. Se ridică întrebarea: „De ce?” Însă mie această întrebare nu mi-a venit, căci eu, cunoscând bine „bagajul” cu care am venit la Biserică – adică agoniseala vieții de dinainte –, nu m-am putut întreba așa ceva, fiindcă îmi era limpede. „Pentru ce?” este însă o cu totul altă perspectivă a lucrurilor decât: „De ce?” Iar răspunsul la această întrebare va deveni limpede pe parcurs.

Firește, noul drum pe care am pășit nu a fost unul simplu, căci înainte aveam un fel de viață destul de dinamic, aveam o carieră în ascensiune. Iar a mă împăca cu această nouă situație a fost extrem de dificil, ca să nu zic de-a dreptul imposibil, lăsând la o parte faptul că eram un om cu viața ancorată în viața Bisericii. Prima cură de chimioterapie, care a durat 12 luni – am avut 12 ședințe de chimioterapie vreme de un an încheiat –, mi-a pus la îndemână destulă vreme pentru a mă putea gândi îndeajuns la toate, să cuget mai adânc, să analizez și, în cele din urmă, să mă smeresc cu ceea ce se petrecea în acel moment. Astăzi îmi vine să spun că atunci eram un om de-a dreptul sănătos, căci vedeți, toate acestea se judecă prin comparație, toate sunt relative.

Ce m-a ajutat să mă smeresc cu noua situație în care mă aflam? În primul rând, mulți oameni au început atunci să

se roage pentru mine. Iar lucrul acesta este nu doar foarte important, ci de-a dreptul vital, pentru că adesea tu însuși nu mai ai putere pentru aceasta. Iar rugăciunea pe care o fac ceilalți oameni pentru tine se simte foarte tare, căci datorită lor vine pacea în suflet. Pentru că rodul smereniei acesta este: pacea. Se roagă poporul lui Dumnezeu și – slavă Domnului – nu doar eu, în sufletul meu, am simțit aceasta, ci întreaga mea familie.

– Din nefericire, după ce primesc vestea despre un atare diagnostic, mulți dintre noi nu doar că trebuie să își schimbe întregul curs al vieții, dar se lovesc și de indiferența celor care, până nu demult, când toate erau bune, îi erau alături, adesea chiar de indiferența propriilor rudeni. Cum ar trebui oare să se raporteze bolnavul la această reacție și purtare din partea celor de aproape ai săi și ce ar trebui făcut într-o asemenea situație?

– Vedeți, eu, vreme de șapte ani și jumătate de când durează tratamentul meu, nu am trăit niciodată așa ceva și nici la ceilalți bolnavi din jurul meu nu îmi amintesc să fi observat acest lucru. Cel mai adesea văd exact invers – cele mai frumoase reacții ale oamenilor.

Acum câțiva ani eu și soția mea ne-am împrietenit cu o altă tânără familie – soț și soție. În anul 2006 am avut o intervenție chirurgicală grea, iar în salonul de alături stătea tânăra soție a prietenului nostru, care avea pe atunci 23 de ani. Soțul ei era nedeziplicit de ea. Firește că eu nu cunosc care erau sentimentele lor adevărate și relația pe care o avuseseră până la îmbolnăvirea fetei, cert este că ei trăiseră până atunci – așa cum spun tinerii noștri în ziua de

astăzi — într-o „căsătorie de probă”. După cea de a doua ședință de chimioterapie, el i-a propus să se căsătorească la starea civilă și, mai ales, să se cunune la biserică, în condițiile în care amândoi erau oameni care nu mergeau la biserică. S-au cununat în pauza dintre două perfuzii — au plecat pur și simplu din spital pentru câteva ore. Și sigur că ți-ar fi putut veni în gând întrebarea: „Despre ce fel de familie mai poate fi vorba de acum?” El ar fi putut foarte bine să-și găsească o soție „normală”, „sănătoasă”, iar aceasta fără mustrare de cuget, nu?, de vreme ce „căsătoria de probă” nu te obligă la nimic... Dar pentru mine familia lor a devenit simbolul bucuriei și al nădejdi, al faptului că niciodată nu e totul pierdut în viață și că acea dragoste de care se mai vorbește doar în biserică, la predică, acea dragoste încă există pe lumea aceasta. Cu oamenii aceștia noi am rămas prieteni până acum. Știți, este vorba aceea când doi oameni se iubesc mult și sunt fericiți, că „el o poartă pe ea numai pe brațe”. În cazul lor, el face acest lucru și practic, căci ei a trebuit să i se amputeze în timp ambele picioare, iar acum a suferit o intervenție și la ambii plămâni, dar ei știu acum cu adevărat și deplin ce este dragostea.

Am mai întâlnit și o altă istorie de viață. Cu o tânără bolnavă de cancer s-a petrecut o minune. Trecuse deja de zece ședințe de chimioterapie. Și ea trăise cu un băiat tot în această faimoasă „căsătorie de probă”. Și iată că în acest timp ea a rămas însărcinată. Din punctul meu de vedere, reacția tânărului a fost nepotrivită: el nu voia să i se nască un monstru, așa că i-a propus fetei să omoare copilul, să facă avort. Dar ea, fără să țină cont de acest lucru și știind bine că situația hormonală în cazul sarcinii i-ar fi putut ca-

uza o recidivă a cancerului, s-a hotărât să țină copilul. Pur și simplu, fără nici o figură de stil, această femeie a ales să se jertfească pe sine de dragul copilului ei. Și, într-adevăr, boala a recidivat și a trebuit să i se amputeze un picior. Dar a născut, spre uimirea tuturor, un băiețel perfect sănătos. Acum copilul are trei ani și jumătate. Am fost la botezul acestui băiețel și vă pot da mărturie că mămica lui este un om cu adevărat minunat.

— *Dar cum se simte acum tânăra mamică?*

— Nespus de fericită! I-au făcut o proteză performantă, conduce mașina, are un post de contabil. Se bucură cu adevărat de viață și mulțumește neconținut lui Dumnezeu pentru toate câte i s-au întâmplat.

Dar, repet, în cele mai multe dintre cazuri n-am văzut ca oamenii să întoarcă spatele celor bolnavi. E adevărat că există o reacție de respingere din partea societății a tot ceea ce ține de „situația oncologică”. De pildă, am găsit pe un forum o întrebare a unei tinere doamne, care dorea să știe cum își poate împărtăși copilul într-o biserică ortodoxă cu atâția bolnavi oncologic în jur, cu atâția bolnavi de tuberculoză... Eu, pe cât m-am priceput, am încercat să-i explic cum stau lucrurile, și să-i explic cu dragoste. Am sfătuit-o să-l țină pe copil cât mai departe de bolnavii de cancer, pentru că ei au o imunitate foarte scăzută, astfel încât contactul prin aer cu cel mai nevinovat virus care apare în perioada copilăriei poate fi pentru el o lovitură dacă nu fatală, cel puțin primejdioasă. E drept că toate aceste stereotipuri de reacție dispar dacă omul însuși se vede confruntat cu o astfel de situație — ceea ce să nu în-

găduie Domnul să se mai petreacă cu nimeni! Bineînțeles că ține și de nivelul de cultură să știi care boli sunt contagioase și care nu.

Cum să reacționeze omul bolnav care se lovește de atitudine negativă a celor de aproape? Păi cum altfel decât fiindu-i milă de ei? E adevărat că și cu propria lui boală trebuie să se smerească, și că acest lucru este foarte greu, și că tot omul are o limită în care poate răbda greutățile și suferința, dar pe un om care ți-a fost aproape și care acum se întoarce și pleacă, nu poți decât să-l compătimești...

– *Orice boală grea care se prelungește cu anii duce puțin câte puțin la o secătuire a puterilor sufletești, la o măcinare a nervilor, atât în ce-l privește pe însuși cel suferind, cât și pe cei din jurul lui.*

– Nu este lesne de găsit un algoritm prin care atât cel bolnav, cât și cei din jurul lui să scape de această secătuire a nervilor, de această epuizare sufletească. Mai întâi de toate trebuie să existe dragostea. Dacă în familie nu este dragoste, atunci nici relații – de nici un fel – nu pot fi. Dacă nu este dragoste, atunci boala oricăruia dintre soți nu va aduce decât nemulțumire, tulburare și, în cele din urmă, epuizarea nervoasă a celui sănătos.

Eu, din propria mea experiență de familie, iată ce aș putea concludiona. Toți îmi spun mie: „Bravo, te descurci minunat!” Eu le răspund: „Nu eu sunt cel ce se descurcă minunat, ci mai înainte de toți, cea care se descurcă minunat este soția mea. Minunat se descurcă copilul meu, mama mea.” Crucea mea e moștenire a întregii mele familii și nu se știe cui îi este cel mai greu. Una este să rabzi tu o dure-

re, și cu totul altceva să vezi cum omul de lângă tine, omul cel mai drag sufletului tău, e secătuit de dureri. Mie mi-ar fi fost mult mai grea cea de a doua postură. Soția mea și cu mine suntem cununați la biserică, și pur și simplu trăiești în viața de zi cu zi această împreună-purtare a crucii. Sigur că se mai ivesc și mici neconcordanțe, mici neînțelegeri, dar ele sunt atât de scurte ca timp și atât de neînsemnate, încât noi nu prea le dăm importanță. Pentru că e firesc și, până la urmă, orice om obosește și fizic, și psihic uneori. Ce urme au lăsat nopțile acelea fără sfârșit, când mama și soția mea făceau cu schimbul la căpătâiul meu după operații... Până la urmă întreaga atmosferă dintr-un spital de oncologie nu-i o priveriște pentru oameni sensibili. Fi-rește că în timp aduce după sine o secătuire a puterilor sufletești. Știu de la mine însumi. Când mă duc pentru o zi la centrul oncologic de la Kașirka, ies de acolo ca o lămâie stoarsă. Pentru că a-i vedea pe copiii aceia mititei cum îi duc pe coridoare în cărucioare și sunt toți fără un fir de păr... e foarte greu. Eu nu-mi revin mai repede de trei zile. Pentru simplul fapt că eu știu ce înseamnă. Și eu sunt tătic. Iar când fiul meu face numai un pic de febră, îmi pierd deja cumpătul. Dar când vezi copii bolnavi de cancer, copii care nu înțeleg că sunt bolnavi, când vezi nefericirea părinților care petrec zile și nopți în centrul oncologic și uneori parcă se mută de tot acolo, e foarte greu. De aceea, în această situație, singura rețetă de atitudine poate fi doar dragostea. Și nu numai dragostea omenească – fără îndoială, trebuie să ne întoarcem cât mai des spre Domnul.

– *Câteodată, în familiile celor grav bolnavi, rudele pun cruce nu doar pe viața personală, ci, adesea, și pe cea pro-*